

Sygn. akt I ACa 871/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska
Sędziowie:	SSA Andrzej Szewczyk SSA Barbara Górczanowska (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2015 r. w Krakowie na rozprawie
sprawy z powództwa (...) S.A w Ł.

przeciwko J. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 10 kwietnia 2015 r. sygn. akt I C 1015/14

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 5.400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz radcy prawnego M. J. kwotę 6.642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote) w tym 1.242 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Andrzej Szewczyk SSA Elżbieta Uznańska SSA Barbara Górczanowska

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 października 2015 roku

Strona powodowa (...) S.A. w Ł. domagała się zasądzenia solidarnie od pozwanych S. K. (1) jako wystawcy weksla i J. K. jako poręczyciela wekslowego, kwoty 206.887 zł z odsetkami od kwoty 198.030 zł od dnia 26.03.2013 roku do dnia zapłaty w wysokości odsetek jak dla zobowiązań podatkowych oraz od kwoty 8.857.00 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych, tytułem wierzytelności wekslowej stanowiącej świadczenie regresowe z umowy generalnej o gwarancje ubezpieczeniowe, wypłacone na rzecz beneficjenta (...) sp. z o.o.

Pozwana J. K. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa nie kwestionując swojego poręczenia weksla in blanco, jednakże wskazując na ogłoszenie w dniu 5 kwietnia 2013 r. upadłości przedsiębiorstwa jej męża S. K. (1). Zdaniem pozwanej ryzyko negatywnych skutków zdarzeń objętych ubezpieczeniem zawsze spoczywa na ubezpieczycielu, zaś S. K. (1) uregulował w całość składki co oznacza, że wywiązał się z umowy o gwarancje ubezpieczeniowe.

Postanowieniem z dnia 24 września 2014 roku wyłączono do odrębnego rozpoznania żądanie skierowane przeciwko pozwanemu S. K. (1) i w tym zakresie przekazano sprawę do rozpoznania Sędziemu komisarzowi postępowania upadłościowego S. K. (1) obejmującego likwidację jego majątku, prowadzonego przed Sądem Rejonowym w N., Wydział V Sąd Gospodarczy pod sygnaturą V GUp 5/13.

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2015r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział I Cywilny zasądził od pozwanej J. K. na rzecz strony powodowej (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. kwotę 206.887,00 zł wraz z odsetkami od kwoty 198.030,00 zł od dnia 26 marca 2013r. do dnia zapłaty w wysokości jak dla zobowiązań podatkowych oraz od kwoty 8.857,00 zł od dnia 16 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych; zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 7.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; kosztami sądowymi, od uiszczenia których pozwana była zwolniona, obciążył Skarb Państwa.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne:

Strona powodowa (...) S.A. w Ł. w dniu 8 czerwca 2011 r. zawarła ze S. K. (1) prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Usługowe (...) S. K. (1) umowę generalną o gwarancje ubezpieczeniowe nr (...). Przedmiotem umowy było udzielenie przez ubezpieczyciela na wniosek S. K. (1) gwarancji ubezpieczeniowych obejmujących zapłatę wadium, nienależyte wykonanie kontraktu, właściwe usunięcie wad i usterek. Umowa została zawarta na czas określony od dnia 8 czerwca 2011 r. do 7 czerwca 2012 r. Łączny limit gwarancji ubezpieczeniowych czynnych ustalono na 100.000 zł. Zabezpieczeniem roszczeń zwrotnych ubezpieczyciela były dwa weksle in blanco wraz z deklaracją wekslową do weksla poręczonego majątkiem prywatnym (§ 5 umowy). Część integralną tej umowy stanowiły Ogólne Warunki Umów o gwarancje ubezpieczeniowe zatwierdzone uchwałą zarządu (...) S.A. nr (...) z dnia 28.07.2005 roku oraz Szczególne Warunki Umów o gwarancje w zależności od rodzaju udzielonej gwarancji w tym Szczególne Warunki Umów o Gwarancje Ubezpieczeniowe Należytego Wykonania Kontraktu (§ 10 umowy). Na mocy aneksu nr (...) z dnia 25 lipca 2011 r., łączny limit gwarancji ubezpieczeniowych został zwiększony z kwoty 100.000,00 zł do kwoty 400.000,00 zł, a ilość weksli zabezpieczających roszczenia zwrotne do 5 sztuk. W oparciu o w/w umowę, potwierdzoną polisą Nr (...) - (...) strona powodowa udzieliła S. K. (1) gwarancji ubezpieczeniowej zabezpieczającej roszczenia beneficjenta-podmiotu uprawnionego do otrzymania sumy gwarancyjnej w stosunku do niego z tytułu wymagalnych kar umownych wynikających z niewykonania lub nienależytego wykonania przez niego kontraktu XI „Budowa kanalizacji (...). Łączny limit gwarancji (suma ubezpieczenia) wynosił 198.030,00 zł. Na podstawie gwarancji ubezpieczyciel zobowiązywał się do zapłaty na rzecz beneficjenta kwoty roszczenia, nie wyżej niż suma gwarancyjna o ile zobowiązany nie wykona kontraktu zgodnie z jego postanowieniami oraz treścią wystawionej gwarancji (§ 4 pkt 1 (...)). Według § 7 pkt 1 Ogólnych Warunków Umów o gwarancje ubezpieczeniowe z chwilą wykonania zobowiązania wynikającego z Gwarancji ubezpieczycielowi przysługiwało w stosunku do zobowiązanego roszczenie o zwrot kwoty wypłaconej beneficjentowi, powiększonej o poniesione koszty, w tym koszty postępowania, opłaty skarbowe od weksli, koszty manipulacyjne oraz odsetki w wysokości jak dla spłaty zobowiązań podatkowych, naliczanych od dnia wypłaty kwoty należnej beneficjentowi. Ubezpieczyciel po wykonaniu zobowiązania wynikającego z gwarancji miał wezwać zobowiązanego do zapłaty w/w kwot w terminie określonym w wezwaniu do zapłaty. Wg § 7 pkt 3 decyzja ubezpieczyciela o wypłacie świadczenia pieniężnego na rzecz beneficjenta miała być wiążąca

dla zobowiązanego i nie mogła być przez niego podważana, jeżeli wypłata nastąpiła w ramach żądania zapłaty zgłoszonego przez beneficjenta zgodnie z postanowieniami zawartej gwarancji. Jako zabezpieczenie ewentualnych roszczeń zwrotnych ubezpieczyciela wobec zobowiązanego ustanowione miały zostać na jej rzecz określone w umowie prawnie dopuszczalne zabezpieczenia majątkowe, w szczególności takie, jak weksel własny in blanco z deklaracją wekslową, poręcznie wekslowe (§ 7 pkt 5 podp a-b). Składkę należną w kwocie 6.654 zł z polisy Nr (...) - (...) S. K. (1) w terminie uiścił.

Sąd pierwszej instancji ustalił następnie, że zabezpieczeniem w/w umowy był weksel in blanco wystawiony przez S. K. (1) i poręczony przez pozwaną J. K.. Według deklaracji wekslowej z dnia 8 czerwca 2011 roku S. K. (1) do dyspozycji powoda złożył dwa weksle in blanco, wyrażając zgodę na wypełnienie weksli przez ubezpieczyciela w każdym czasie w razie braku zapłaty kwoty odpowiadającej wypłaconym przez ubezpieczyciela odszkodowaniom z tytułu wystawionych w tym okresie gwarancji. Uprawnił powoda do wpisania kwoty wekslowej obejmującej kwotę wypłaconych odszkodowań powiększonych o odsetki za okres od upływu terminu do zapłaty określonego w wezwaniu do dnia wyznaczonego terminu płatności weksla. Na deklaracji wekslowej podpisał się S. K. (1) oraz pozwana J. K.. Pismem z dnia 2 grudnia 2012 roku Spółka (...) sp. z o.o. powołując się na zapisy gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu nr (...) dla realizacji kontraktu (...)” wezwała stronę powodową do zapłaty kwoty 198.030 zł z tytułu nienależytego wykonania kontraktu przez Przedsiębiorstwo Usługowe (...). Decyzją z dnia 16 listopada 2012 roku ubezpieczyciel przyznał ww. odszkodowanie i wypłacił je w dniu 22 listopada 2012 roku. Wezwaniem z dnia 21 listopada 2012 roku strona powodowa wezwała S. K. (1) do zwrotu kwoty 198.030 zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia 21 listopada 2012 roku w wysokości jak dla zobowiązań podatkowych wypłaconej z gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu potwierdzonej polisą nr (...) z dnia 25 lipca 2011 roku w terminie 14 dni od daty wezwania na wskazane konto bankowe. Wezwanie to odebrała K. K. (1) w dniu 27.11.2012 roku. S. K. (1) nie spłacił tej kwoty zatem strona powodowa wypełniła weksel do sumy wekslowej w wysokości 206.887 zł obejmującej należność główną w wysokości 198.030 zł oraz odsetki jak dla spłaty zobowiązań podatkowych w kwocie 8.858 zł liczonych od 22 listopada 2012 do 26 marca 2013 roku z terminem płatności do dnia 26 marca 2013 roku, zawiadamiając o tym S. K. (1) oraz pozwaną. Zawiadomienie o wypełnieniu weksla na adres zamieszkania pozwanej dotarło w dniu 21.04.2013 roku, a na adres jej męża w dniu 18.03.2013 roku.

Sąd Okręgowy podał nadto, że postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2013 r. do sygn. V GU 26/12 Sąd Rejonowy w N.Wydział V Gospodarczy ogłosił upadłość likwidacyjną S. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w M. obejmującą likwidację jego majątku. Strona powodowa zgłosiła do tego postępowania tylko wierzytelność wynoszącą 2.166,13 zł wynikającą z regresu na rzecz beneficjenta - (...) S.A. w B. gwarancji ubezpieczeniowej właściwego usunięcia wad i usterek z polisy nr (...).

Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanej o przesłuchanie w charakterze świadka S. K. (1) na okoliczność ustalenia czy zgłosił wierzytelność, której dotyczy ta sprawa w postępowaniu upadłościowym oraz na okoliczność uregulowania składki wynikającej z polisy ubezpieczeniowej, bowiem okoliczności te nie były sporne w tej sprawie. Sąd pominął też wniosek dowodowy o przesłuchanie pozwanej, która na wyznaczoną rozprawę, prawidłowo wezwana nie stawiała się (art. 302 § 1 k.p.c.).

Powyższy stan faktyczny doprowadził Sąd Okręgowy do przekonania, że powództwo jest zasadne. Podstawą roszczenia strony powodowej jest zobowiązanie wekslowe – wnosząc pozew strona powodowa powołała się na prawidłowo wypełniony weksel podpisany przez pozwaną jako poręczyciela. Załączając do pozwu oryginał prawidłowo wypełnionego weksla wraz z podpisaną przez pozwaną deklaracją wekslową strona powodowa w pełni wykazała więc zasadność dochodzonego roszczenia. Pozwana odpowiada wyłącznie jako poręczyciel wekslowy, a więc zgodnie z art. 32 ust. 1 prawa wekslowego tak samo, jak osoba, za którą udzieliła poręczenia wekslowego, zatem o zakresie jej odpowiedzialności decyduje co do zasady i co do wysokości zakres odpowiedzialności S. K. (1), będącego wystawcą weksla.

Sąd Okręgowy podał, że wydanie weksla in blanco stwarza specjalny rodzaj zobowiązania wekslowego, który różni się znacznie od zobowiązania wynikłego z wydania całkowicie wypełnionego dokumentu wekslowego. Weksel in

blanco jest ściśle związany z dodatkową umową, zwaną porozumieniem wekslowym, zawartą między wystawcą a remitentem. W stosunku między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak osłabieniu, szczególnie zaś w wypadku weksla gwarancyjnego wystawionego in blanco zarówno wystawca weksla, jak i poręczyciel mogą, w braku skutecznych zarzutów wekslowych, podnieść zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na ich podstawie podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. W szczególności zarówno wystawca weksla, jak i poręczyciel (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2006 r. IV CSK 101/06), a tym samym także ich następcy prawni, mogą powoływać zarzuty z art. 17 prawa wekslowego, który to przepis dotyczy wszelkich zarzutów osobistych i ad rem nie tylko przy wekslu in blanco, jak i zarzuty z art. 10 prawa wekslowego, a więc zarzuty osobiste wynikające z wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z porozumieniem. Według Sądu pierwszej instancji wniesione przez pozwaną zarzuty dotyczące stosunku podstawowego, nie mogły jednak skutecznie podważyć roszczenia strony powodowej. Pozwana błędnie interpretuje umowę, którą zawarł jej mąż S. K. ze stroną powodową o udzielnie gwarancji ubezpieczeniowej, twierdząc, że tak jak i przy innych umowach ubezpieczenia po zapłaceniu składki ubezpieczeniowej ubezpieczyciel przyjmuje ryzyko wystąpienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem i za to w miejsce ubezpieczonego ponosi konsekwencje fiskalne. Tymczasem umowa, która łączyła stronę powodową i S. K., której zabezpieczeniem był weksel in blanco poręczony przez pozwaną w świetle postanowień OWU i SWU, które stanowiły integralną część umowy, stanowiła swoiste zabezpieczenia dla należytego wykonania robót, których wykonania podjął się S. K. w ramach prowadzonego przedsiębiorstwa. Zabezpieczenie nienależytego wykonania kontraktu i ewentualna wypłata gwarancji przez stronę powodową niosła dla S..K. obowiązek zwrotu wypłaconych przez Gwaranta kwot. Zgodnie z § 7 ust. 1 OWU w przypadku realizacji gwarancji przez stronę powodową na rzecz beneficjenta gwarancji Spółki (...) sp. z o.o.. S. K. miał jej zwrócić kwotę wypłaconą na podstawie gwarancji wraz z kosztami postępowania, opłatami skarbowymi od weksli, kosztami manipulacyjnymi oraz odsetkami w wysokości jak dla spłaty zobowiązań podatkowych, naliczanych od dnia wypłaty kwoty należnej beneficjentowi. Kwota wypłaconej gwarancji wynikała z polisy oraz wezwania do zapłaty skierowanego przez beneficjenta do strony powodowej. W konsekwencji powyższego zarzuty pozwanej nie mogły odnieść pożądanego skutku. Strona powodowa wypełniał weksel zgodnie z deklaracją wekslową także w części dotyczącej odsetek umownych za okres od upływu terminu do zapłaty określonego w wezwaniu do dnia wyznaczonego terminu płatności. Uszczegółowienie postanowień dotyczących wysokości odsetek umownych zawierały OWU w par 7 pkt 1. Pozwana w tym zakresie nie zgłaszała zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z tym porozumieniem (art. 10 prawa wekslowego).

Zdaniem Sądu Okręgowego ogłoszenie upadłości wystawcy, nie miało żadnego znaczenia dla ważności zobowiązania wekslowego ciążącego na pozwanej. Poręczenie wekslowe jest zobowiązaniem samoistnym, niezależnym od zobowiązania głównego. Pozwana, jako poręczyciel wekslowy, odpowiada solidarnie za zobowiązanie wynikające z weksla wystawionego w dniu 8 czerwca 2011 r. wraz z wystawcą weksla. Istotą solidarnej odpowiedzialności dłużników jest to, że wierzyciel ma możliwość domagania się świadczenia od wybranego przez siebie dłużnika. Ogłoszenie upadłości jednego z dłużników solidarnych, a nawet ostateczna likwidacja, nie ma wpływu na zakres odpowiedzialności pozostałych dłużników solidarnych (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 17.04.2008 I ACa 189/08 Lex 499184). Wierzyciel ma prawo poszukiwania zaspokojenia u pozostałych dłużników odpowiadających solidarnie. Każdy dłużnik solidarny ma obowiązek spełnienia świadczenia w całości. Tymczasem pozwana nie wykazała aby strona powodowa uzyskała jakiegokolwiek zaspokojenie swego roszczenia w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec wystawcy weksla. Do postępowania tego wierzytelności objętej niniejszym postępowaniem nie zgłoszono.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 98 § 3 k.p.c.

Pozwana J. K. zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w całości zarzucając mu:

I. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na:

- sprzeczności istotnych ustaleń Sądu I Instancji z treścią zgromadzonego materiału dowodowego;
- nie zebranie zaoferowanego materiału dowodowego;

II. naruszenie prawa procesowego w postaci:

1. art. 217 § 1 i 2 w zw. z art. 227 k.p.c. przez niedopuszczenie zgłoszonego prawidłowo dowodu z przesłuchania S. K. (1) na okoliczności wskazane jak w odpowiedzi na pozew, podczas gdy dowód ten dotyczy okoliczności mających dla sprawy istotne znaczenie, a sporne okoliczności nie zostały w ogóle wyjaśnione;
2. art. 231 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że z ustalonego faktu, jakim jest podpisanie umowy z dnia 8.06.2011r. gdzie limit gwarancji ubezpieczeniowych opiewa jedynie na kwotę 100 000 zł, a także weksel oraz złożona do niego deklaracja wekslowa (z tejże daty) - można wyprowadzić fakt, że aneks do tejże umowy z dnia 25.07.2011r. rozszerzający limit gwarancji do 400.000 zł również był znany pozwanej, co w konsekwencji doprowadziło do ustalenia, że odpowiedzialność pozwanej za poręczenie weksla jest automatycznie rozszerzona do tej kwoty, podczas gdy rzeczywistość, jeśli przyjąć, jej odpowiedzialność - to odpowiada ona jedynie do kwoty 100.000 zł wskazanej w pierwotnej umowie z dnia 8.06,2011 r.;
3. art. 233 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia treści zebranego materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, to jest z dokumentów załączonych przez powoda (aneksu), a w konsekwencji błędne ustalenie odpowiedzialności pozwanej do kwoty jak z aneksu nr (...) z dnia 25.07.2011 r., a nie znanego w ogóle pozwanej;
4. naruszenie art. 302 k.p.c. w zw. z art. poprzez jego zastosowanie oraz nie przeprowadzenie dowodu z przesłuchania pozwanej, a mogącego mieć istotny wpływ na wynik postępowania przez Sądem I Instancji;
5. naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem odpowiednich przepisów prawa,

II. naruszenie prawa materialnego:

1. Naruszenie art. 65 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie na okoliczność jakie były okoliczności zawarcia umowy, deklaracji wekslowej, poręczenia weksla oraz zgodny zamiar stron w tym zakresie, w tym zamiar poręczyciela, bowiem wykładnia deklaracji wekslowej została dokonana z naruszeniem art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 10 Ustawy prawo wekslowe;
2. art. 5 k.c. przez jego niewłaściwe na jego pominięciu w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, podczas gdy działanie powoda polegające na podpisaniu aneksu do umowy z dnia 8.06.2011 r. bez obecności pozwanej, a następnie dochodzenia roszczenia, o wysokości którego ponad kwotę 100 000 zł pozwana nie posiadała wiedzy stanowi czynienie ze swego prawa użytku, który jest sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa oraz z zasadami współzycia społecznego, a przez to nie powinno być przez sądu uważane za wykonywanie prawa oraz nie powinno korzystać z ochrony,
3. Naruszenie art. 17 Ustawy prawo wekslowe poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji kiedy posiadacz weksla działał świadomie na szkodę dłużnika, bowiem posiadał wiedzę, iż pozwana nie podpisała aneksu nr (...) z dnia 25.07.2011 r do umowy generalnej o gwarancje ubezpieczeniowe nr (...).

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej pozwana zarzuciła naruszenie art. 101 ust. 2 Ustawy Prawo wekslowe poprzez jego niezastosowanie, a tym samym nie przyjęcie przez Sąd I Instancji, iż weksel na podstawie którego powód domaga się zapłaty jest nieważny, bowiem nie zawiera bezwarunkowego przyrzeczenia zapłaty.

Wskazując na powyższe podstawy pozwana wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za obydwie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego lub zasądzenie z kasy Sądu na rzecz pełnomocnika powódki kosztów zastępstwa prawnego pełnionego z urzędu, jak dotąd nie pokrytych w całości ani w części w żaden sposób, za obydwie instancje, ewentualnie na wypadek uznania przez Sąd, że zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub, że

sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy oraz na wypadek nie uwzględnienia wniosku z punktu 1, o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie znajduje uzasadnionych podstaw.

Należy podkreślić, że Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, wyrażając oceny, które nie pozostają w sprzeczności z zasadami logiki rozumowania czy doświadczenia życiowego i nie wykazują błędów natury faktycznej. Dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena dowodów nie nasuwa zastrzeżeń gdyż nie wykracza poza uprawnienia wynikające z przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Ustalenia będące jej wynikiem nie budzą przy tym wątpliwości co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy i dlatego Sąd Apelacyjny je akceptuje i przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Nie zasługują na uwzględnienie zarzuty pozwanej co do naruszenia art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie dowodów z zeznań świadka S. K. (1) oraz dowodu z przesłuchania pozwanej. Należy podkreślić, że art. 217 § 1 k.c. zakreśla ramy aktywności dowodowej stron wskazując, że każda ze stron może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swych wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. Wyraża on wprost zaostrenie niekorzystnych skutków, jakie - według przepisów k.p.c. - mogą dla strony wyniknąć z działania na zwłokę lub niezastosowania się do zarządzeń przewodniczącego lub postanowienia sądu. Z kolei treść art. 227 k.p.c. wskazuje na przedmiot postępowania dowodowego przeprowadzanego przez sąd, określając, jakie fakty są przedmiotem dowodzenia w procesie cywilnym, w kontekście konkretnej sprawy przedstawionej sądowi do rozstrzygnięcia (zob. wyrok SN z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 683/97, Lex nr 322007). Przedmiotem postępowania dowodowego są tylko fakty mające istotne znaczenie dla merytorycznej oceny dochodzonego roszczenia, zatem domaganie się przez stronę przeprowadzenia dowodów na inne okoliczności, nie może być uwzględnione przez sąd orzekający, ponieważ prowadziłoby to do przewlekłości postępowania sądowego. Naruszenie przez Sąd art. 227 k.p.c. może być zatem podstawą sformułowania zarzutu tylko wtedy, gdy zostanie wykazane, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła mieć wpływ na wynik sprawy, a także gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, iż nie mają one takiego charakteru. (wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 20/00, Lex nr 52437; wyrok SN z dnia 7 marca 2001 r., I PKN 299/00, OSNP 2002, Nr 23, poz. 573). Wnioskowany przez pozwaną dowód z zeznań świadka S. K. (1) miał służyć ustaleniu czy zgłosił on, jako wystawca weksla in blanco, we wniosku o ogłoszenie upadłości i później w ramach postępowania upadłościowego kwotę 206.887 zł wynikającą z przedmiotowego weksla i czy opłacił składki w ramach umowy o gwarancje ubezpieczeniowe. Sąd Okręgowy oddalił ten wniosek dowodowy wskazując, że okoliczności te nie były sporne, zatem przeprowadzanie dowodów w tym zakresie było zbędne. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, powoływane okoliczności Sąd przyjął jako ustalone, jakkolwiek można mieć wątpliwości, czy okoliczności te miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Nie można także czynić Sądowi Okręgowemu zarzutu dotyczącego pominięcia dowodu z zeznań pozwanej, albowiem, pomijając kwestię jej niestawienia się na rozprawę, wniosek o jej przesłuchanie dotyczył tych samych okoliczności, na które miał zeznawać świadek S. K. (1), a jak wyżej wskazano, były to okoliczności niesporne i nieistotne. Należy także zauważyć, że dowód z przesłuchania stron nie ma charakteru obligatoryjnego i może być dopuszczony, gdy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Ograniczenia wynikające z art. 299 k.p.c. są konsekwencją założenia o nikłej wartości dowodowej wypowiedzi strony bezpośrednio zainteresowanej wynikiem postępowania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zeznania pozwanej nie mogły wpłynąć na wynik sprawy, rozumiany jako wyjaśnienie wszystkich istotnych i spornych okoliczności dotyczących stosunków prawnych pomiędzy stronami procesu, zwłaszcza w kontekście zarzutów podnoszonych przeciwko żądaniu pozwu, a dowód z przesłuchania stron nie był jedynym dowodem, którym dysponował sąd (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 369/09, LEX nr 570129 i z dnia 5 czerwca 2009 r., I PK 19/09, LEX nr 519171). W rozpoznawanej sprawie wszystkie ustalenia

niezbędne do rozstrzygnięcia wynikały przede wszystkim z dokumentów, wskazanych i omówionych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Nietrafny jest zarzut pozwanej o naruszeniu art. 231 k.p.c., albowiem Sąd pierwszej instancji tego przepisu w ogóle nie zastosował. Istotnie, w umowie z dnia 8 czerwca 2011r. limit gwarancji ubezpieczeniowych opiewał jedynie na kwotę 100.000 zł, a w związku z tym także weksel oraz złożona do niego deklaracja wekslowa taki limit musiała zawierać. Jednakże aneksem nr (...) z dnia 25 lipca 2011 r. do umowy generalnej o gwarancje ubezpieczeniowe nr (...) z dnia 8 czerwca 2011 r., rozszerzono limit gwarancji do 400.000 zł, równocześnie w tym samym dniu podpisując deklarację wekslową do weksla in blanco wystawionego przez S. K. (1). Deklarację tę podpisała także, jako poręczyciel, pozwana J. K. (karta 152). Przede wszystkim należy zaś podkreślić, że pozwana w odpowiedzi na pozew ani w toku całego postępowania przed Sądem pierwszej instancji, nie podnosiła zarzutów dotyczących weksla, w tym nie kwestionowała wysokości sumy wekslowej i nie zarzucała, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem wekslowym. Okoliczność ta nie była zatem sporna między stronami i jako taka także nie wymagała prowadzenia postępowania dowodowego. Tym samym Sąd pierwszej instancji nie był zobowiązany do badania stosunku podstawowego, w ramach którego weksel in blanco został powodowi wręczony. W kontekście przedstawionych wyżej okoliczności związanych z podpisaniem umowy generalnej o gwarancje ubezpieczeniowe nr (...) z dnia 8 czerwca 2011 r. i aneksu do niej, oraz deklaracji wekslowej do weksla zabezpieczającego, zarzut naruszenia art. 65 k.c. należy uznać za nietrafny.

Jedynym zarzutem, jaki pozwana podnosiła w odpowiedzi na pozew był brak odpowiedzialności za zdarzenie, stanowiące podstawę wypełnienia weksla in blanco, która to odpowiedzialność winna obciążać ubezpieczyciela. Zarzut ten wynikał jednak z braku odróżnienia umowy ubezpieczenia od umowy gwarancji ubezpieczeniowej, z którą mamy do czynienia w niniejszej sprawie. W art. 3 ust. 3 pkt 1 Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz.U. z 2010 r. nr 11 poz. 66) wskazano, iż czynnościami ubezpieczeniowymi, do których uprawniony jest zakład ubezpieczeniowy, jest m. in. zawieranie umów ubezpieczenia oraz umów gwarancji ubezpieczeniowych, które ustawodawca odróżnia od umów ubezpieczenia. Umowa zawarta pomiędzy powodowym ubezpieczycielem a S. K. (1) dotyczyła gwarancji ubezpieczeniowej. Udzielenie gwarancji przez gwaranta następuje zawsze w formie umowy i to odpłatnej, co miało miejsce i w spornym przypadku bowiem S. K. (1) za jej udzielenie uiścił powodowemu Towarzystwu stosowną opłatę. Gwarancja ubezpieczeniowa ma samodzielny i nieakcesoryjny charakter, a gwarant odpowiada nawet w przypadku braku winy w nieosiągnięciu zabezpieczonego rezultatu lecz przyjmuje ryzyko transakcji, a jego zobowiązanie ma zapewnić beneficjentowi pewien pozytywny wynik finansowy. Wbrew jednak stanowisku pozwanej, cechą charakterystyczną gwarancji nie jest przejęcie zobowiązań dłużnika, lecz przejęcie ryzyka transakcji, które ponosi wierzyciel. Służy ona do wyrównania beneficjentowi szkody, które to roszczenie staje się wymagalne z chwilą niespełnienia przez osobę trzecią, za której zachowanie udzielono gwarancji, świadczenia lub niezaciągnięcia przez nią zobowiązania. Oznacza to niezrealizowanie się skutku, za który udzielono gwarancji. (por. uchw. Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna, z dnia 16 kwietnia 1993 r. III CZP 16/93 - OSNC 1993/10/166 oraz uchw. Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1995 r. III CZP 66/94 - OSNC 1995/10/135)

Jak wynika z § 7 pkt 1 Ogólnych Warunków Umów o gwarancje ubezpieczeniowe, z chwilą zapłaty jakiegokolwiek kwoty z gwarancji powstało roszczenie powodowego Towarzystwa w stosunku do pozwanego o zwrot wypłaconej kwoty, a pozwany zobowiązany jest do zapłaty żądanej kwoty nawet jeśli istnieje spór pomiędzy nim a beneficjentem co do podstawy żądania zapłaty zobowiązania objętego gwarancją. Jednakże S. K. (1) ani pozwana J. K. jako poręczyciel wekslowy, podstawy żądania nie kwestionowali. Z kolei w myśl § 7 pkt 3 OWU decyzja ubezpieczyciela o wypłacie świadczenia pieniężnego na rzecz beneficjenta była wiążąca dla zobowiązanego i nie mogła być przez niego podważana, jeżeli wypłata nastąpiła w ramach żądania zapłaty zgłoszonego przez beneficjenta zgodnie z postanowieniami zawartej gwarancji.

Nietrafne są zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa wekslowego. Przepisy art. 10 i art. 17 Prawa wekslowego pozwalają na złagodzenie odpowiedzialności dłużników wekslowych przez umożliwienie im odwołania się w drodze wyjątku do stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla oraz remitenta w drodze zarzutów dopuszczonych przez prawo. Jak wyżej wskazano, pozwana nie podnosiła przed Sądem pierwszej instancji zarzutów dotyczących wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym, a te zarzuty, które artykułowała, były bezskuteczne.

Natomiast hipoteza artykułu 17 pr. weksl. dotyczy przenoszenia praw inkorporowanych w papierze wartościowym w drodze indosu. Przepis ten wchodzi w zastosowanie dopiero z momentem przeniesienia weksla przez indos, a z taką sytuacją nie mamy tu do czynienia bowiem stroną powodową jest pierwszym posiadaczem weksla. Trzeba poza tym stwierdzić, iż art. 17 pr. weksl. nie ma w zasadzie zastosowania do weksla własnego in blanco, gdyż do takiego weksla stosuje się wspomniany już art. 10 pr. weksl., nieco łagodniejszy dla dłużników wekslowych niż art. 17. Artykuł 10 prawa wekslowego dotyczący weksla niezupełnego w chwili wystawienia (weksla in blanco) nie ma na celu podważania abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego jakkolwiek umożliwia pozwanemu w procesie wekslowym bronienie się zarzutami, że uzupełnienie weksla, stanowiącego podstawę powództwa, nastąpiło niezgodnie z udzielonym przez niego upoważnieniem, przy czym obciąża dłużnika wekslowego obowiązkiem udowodnienia okoliczności w nim wymienionych w celu zwolnienia się z zobowiązania wekslowego (zob. np. wyrok z dnia 23 października 2008 r., V CSK 71/08, Lex nr 485921, wyrok z dnia 26 września 2013 r., II CSK 719/12, Lex nr 1385867). Pozwana obowiązkowi temu nie sprostała, nie podnosząc nawet w tym kierunku jakichkolwiek zarzutów, trafnie więc przypisano jej skutki prawne wynikające z braku przedstawienia wystarczających dowodów na te okoliczności. Sąd Apelacyjny stanowisko to podziela.

Nietrafny jest także zarzut naruszenia art. 101 ust. 2 prawa wekslowego poprzez jego niezastosowanie, a tym samym nie przyjęcie przez Sąd pierwszej Instancji, iż weksel na podstawie którego powód domaga się zapłaty jest nieważny, bowiem nie zawiera bezwarunkowego przyrzeczenia zapłaty. Należy zauważyć, że wszelkie wymagania stawiane przez art. 101 Prawa wekslowego, gdzie znajduje się między innymi bezwarunkowe polecenie lub zobowiązanie zapłacenia sumy pieniężnej, należy odnosić do wypełnionego weksla. Dopiero po chwili wypełnienia skryształizowane zobowiązanie wekslowe staje się bezwarunkowe i powstaje wierzytelność wekslowa. Załączony do akt, wypełniony weksel wystawiony przez S. K. (1) a poręczony przez pozwaną J. K., zawiera zobowiązanie do zapłaty kwoty, na którą został wypełniony. Jest więc wekslem ważnym. Natomiast to, że blankiet wekslowy zaopatrzonego w podpis wystawcy nie zawierał wszystkich atrybutów weksla wymienionych w art. 1 i 101 pr. weksl., nie ma znaczenia dla ważności weksla, bowiem dopiero po uzupełnieniu weksla in blanco i przekształceniu go w weksel zupełny (trasowany - art. 1 pr. weksl. bądź własny - art. 101 pr. weksl.) będzie on spełniał funkcję płatniczą.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej jako nieuzasadnioną, na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 6 pkt 6) w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163 poz. 1349 z późn.zm.). O kosztach udzielonej pozwanej pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie ww. przepisów oraz art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz § 15 i § 16 ww. rozporządzenia.

SSA Andrzej Szewczyk SSA Elżbieta Uznańska SSA Barbara Górczanowska